

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΓΗΣ

(ΠΑΝΙΔΑ)

ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΙΧΝΗΛΑΤΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΝΙΔΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ : ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ

1. ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΙΧΝΗΛΑΤΗΣ

Ο Κρητικός Ιχνηλάτης ή Κρητική Λαγωνίκα είναι η αρχαιότερη φυλή σκύλων της Ευρώπης με πατρίδα την Ελλάδα και συγκεκριμένα την Κρήτη ! Ο σκύλος αυτός είναι γέννημα θρέμμα των γκρεμών, των πεδιάδων, των δασών και των βράχων της Κρήτης, είναι γνωστός εδώ και 4.000 χρόνια για να κινδυνέψει με εξαφάνιση στις μέρες μας.

Καταγωγή του Κρητικού Ιχνηλάτη

Ο Κρητικός Ιχνηλάτης, είναι μια μοναδική ράτσα πρωτόγονου λαγωνικού σκύλου, του οποίου οι ρίζες χάνονται στα βάθη των μινωικών χρόνων. Είναι χαρακτηριστικό ότι υπάρχουν ευρήματα και απεικονίσεις τέτοιων σκύλων από το 2500 π. Χ., αλλά και αναφορές στον Ξενοφώντα, τον Πολυδεύκη και άλλους ιστορικούς.

Η πρώτη αναφορά για το κρητικό κυνηγόσκυλο γίνεται στη μυθολογία όταν ο Δίας χαρίζει στην αγαπημένη του Ευρώπη τρία δώρα: τον χάλκινο γίγαντα Τάλω που περιπολούσε και προστάτευε το νησί της Κρήτης, μία φαρέτρα με βέλη που δεν αστοχούσαν ποτέ και τον περίφημο κρητικό σκύλο που δεν έχανε ποτέ το θήραμά του. Αυτό το σκύλο η Ευρώπη τον χάρισε στον πρώτο της γιο τον Μίνωα για να τον χρησιμοποιεί στο κυνήγι. Αργότερα ο Μίνωας τον χάρισε στην Αθηνά Πρόκριδα κι εκείνη με τη σειρά της στο σύντροφό της Κέφαλο. Ο

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

Κέφαλος δάνεισε το κρητικό κυνηγόσκυλο στους Θηβαίους για να αντιμετωπίσουν την άπιαστη αλεπού που τους ταλαιπωρούσε κι ο Δίας για να λυτρώσει και τα δύο ζώα (αφού ο κρητικός σκύλος δεν έχανε θήραμα αλλά η αλεπού δεν γινόταν να πιαστεί) αναγκάστηκε να απολιθώσει την αλεπού και την κρητική λαγωνίκα την έκανε αστερισμό, τον αστερισμό του Κυνός (Σκύλου) που βρίσκεται κάτω από τον αστερισμό του Ωρίωνα του κυναγωγού.

Η καταγωγή του Κρητικού Ιχνηλάτη ως πανάρχαιας φυλής, χάνεται στα βάθη τεσσάρων χιλιετιών. Όπως και η καταγωγή του Ελληνικού Ιχνηλάτη, οι λαγωνικοί της αρχαίας Ελλάδος και κατόπιν οι λαγωνικοί της Μεσογειακής Ευρώπης, κατάγονται από τους πανάρχαιους λαγωνικούς (σκύλους δρόμωνες) της Αιγύπτου.

Εκτός από αυτά τα μεγαλόσωμα λαγωνικά στην αρχαία Αίγυπτο, και μάλιστα πριν από 4-5.000 χρόνια, υπήρχε και μια άλλη κυνηγετική φυλή αλλά μικρόσωμη (λίγο μεγαλύτερη από το μισό ύψος των μεγαλόσωμων λαγωνικών), με όρθια αυτιά, κουλουριασμένη ουρά και ρυτίδες στο πρόσωπο, που είχαν τα χαρακτηριστικά του σημερινού αφρικανικού σκύλου Μπασέντζι όπως απεικονίζεται σε τάφους και σε ζωγραφιές πάνω σε βράχους. Τα σκυλιά αυτά οι αρχαιολόγοι τα ονόμασαν «σκυλιά του Χέοπα». Με την πτώση της βασιλείας των Φαραώ, εξαφανίστηκε και αυτή η φυλή.

Στα μέσα του περασμένου αιώνα, Άγγλοι που εξερευνούσαν την κεντρική Αφρική, ανακάλυψαν το 1834 σε μερικές φυλές του νοτίου Σουδάν και του Κογκό σκυλιά που έμοιαζαν με τα πανάρχαια σκυλιά του Χέοπα. Από αιώνες η φυλή αυτή ζούσε στην καρδιά της Αφρικής σε απόλυτη καθαροαιμία, χωρίς επιμειξίες και διατήρησε την αρχαία μορφή της. Οι ιθαγενείς την χρησιμοποιούσαν και την χρησιμοποιούν στο κυνήγι. Η φυλή αυτή ονομάζεται Μπασέντζι ή σκύλος του Κογκό, ή σκύλος βουβός, ή άφωνος.

Μεταξύ αυτών των δύο αρχαίων φυλών, του Μπασέντζι και του Κρητικού Ιχνηλάτη, παρότι ζουν χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά και χωρίς καμία επικοινωνία, σε εντελώς και από κάθε πλευράς διαφορετικές

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

βιοτικές συνθήκες και έχουν περάσει χιλιετίες, υπάρχουν σημαντικά κοινά σημεία όπως γενική μορφολογική εμφάνιση, οξύληκτο ρύγχος, μαύρο ακρορρίνιο, παρόμοια σκέλη, κυρίως όρθια αυτιά και προπάντων κουλουριασμένη ουρά.

Παράστασις Κρητικού Ιχνηλάτη επί αθηναϊκής "πυξίδος" των κλασσικών χρόνων. Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Την 2η προ Χριστού χιλιετία, ίσως και προγενέστερα, δηλαδή πριν από 4.000 και πλέον χρόνια, οι Κρήτες και αργότερα οι Φοίνικες, μέσω του εμπορίου με την Αίγυπτο εισήγαγαν τον Αιγυπτιακό Λαγωνικό στην Ελλάδα.

Στην Κρήτη αντίθετα κυρίως μετά τις ανεπιτυχείς εισαγωγές ψηλόσωμων λαγωνικών, συνέχισαν να φέρνουν κυρίως μικρόσωμα σκυλιά που ανήκαν στην φυλή των λεγομένων «σκυλιών του Χέοπα» και την σημερινή Μπασέντζι. Γίνεται φανερό ότι στην Κρήτη, λόγω των εδαφικών θηραματικών και γενικότερα περιβαλλοντικών συνθηκών, δεν ήταν εύκολο να ευδοκιμήσουν οι μεγαλόσωμοι λαγωνικοί, οι οποίοι, κατά συνέπεια γρήγορα εξαφανίστηκαν, αφού δεν ήταν

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από τους Κρήτες κυνηγούς. Αναπτύχθηκαν οι μικρομετριόσωμοι λαγωνικοί τύπου Μπασέντζι (όπως απεικονίζεται στο αγαλματίδιο του μουσείου Ηρακλείου), οι οποίοι, διατηρώντας βασικά στοιχεία του αρχαίου τύπου (όρθια αυτιά περιτυλισσόμενη ουρά κ.λ.π), με την πάροδο των αιώνων εξελίχθηκαν στο σημερινό Κρητικό ιχνηλάτη.

Πυξίδα από πράσινο στεατίτη λίθο της Προ-ανακτορικής Περιόδου, από το "φαράγγι των νεκρών" στην Ζάκρο. Το χερούλι του καπακιού έχει χαραχθεί στο σχήμα κρητικού ιχνηλάτη. Πρόκειται για ένα από τα δύο σχεδόν ίδια καπάκια που έχουν βρεθεί στην Κρήτη. Το άλλο προέρχεται από τον Μόχλο και θεωρείται ότι προέρχεται από τον ίδιο καλλιτέχνη. Εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου (π. 2.400 π.Χ.)

Αν και πριν από λίγα χρόνια ο πληθυσμός του είχε μειωθεί δραματικά και κινδύνευε με αφανισμό, σήμερα μετά από προσπάθειες χρόνων, φαίνεται ότι ο κρητικός λαγωνικός σκύλος επανακάμπτει. Και η βασική αιτία για τον αφανισμό ήταν η άγνοια των ανθρώπων. Το είδος τους κινδύνευε να χαθεί μέχρι τα μέσα ή τα τέλη της δεκαετίας του '90. Και αυτό γιατί στις περιοχές της ανατολικής Κρήτης, όπου υπήρχαν τα τελευταία καλά δείγματα σκύλων του είδους, οι ιδιοκτήτες κρατούσαν τον πληθυσμό τους περιορισμένο για ανεξήγητο λόγο.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

Χαρακτηριστικά του Κρητικού Ιχνηλάτη

Τα χαρακτηριστικά του είναι αθλητικό σώμα, μεγάλη ταχύτητα, μεγάλο στήθος, μικρή κι ανασυρμένη μέση, κουλουρωτή ουρά (το πιο ξεχωριστό χαρακτηριστικό) και σφηνοειδές κεφάλι. Συναντάται σε κάθε χρωματικό τύπο, γεννάει μέχρι 6 κουτάβια και ζει ως 25 χρόνια. Είναι σκυλί μικρομεσαίο σε μέγεθος (λίγο ψηλότερο απ' το Κόκερ Σπάνιελ) αλλά πολύ λεπτότερο με εμφάνιση χαριτωμένη, λιπόσαρκη αλλά ισχυρή και ευκίνητη. Ο Κρητικός Λαγωνικός είναι ένας αρχέγονος ιχνηλάτης δίωξης λαγωνικοειδούς μορφής, ο οποίος είναι εξειδικευμένος στο κυνήγι του λαγού και φέρει επάξια τον τίτλο του άριστου ξεφωλιαστή. Τον χαρακτηρίζουν το έντονο κυνηγετικό ένστικτο, το ακόρεστο πάθος, η ταχύτητα, η ευστροφία, η δύναμη και η αντοχή, παράλληλα με ένα ισορροπημένο, ήπιο, ευγενικό και καλότροπο χαρακτήρα.

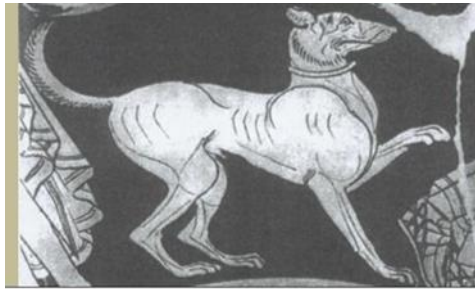

Ο Κρητικός Ιχνηλάτης είναι αφοσιωμένος, στοργικός, τρυφερός, διακριτικός, σιωπηλός, ευγενικός, ήπιος, φιλικός, εύπλαστος, αλλά και πολύ δραστήριος και ακατάβλητος χαρακτήρας. Διαθέτει εξαιρετική ευφυΐα, είναι βαθιά συναισθηματικό και αγαπάει τους οικείους του, ενώ είναι ανεκτικό απέναντι στους ξένους. Υπερασπίζεται την οριοθετημένη περιοχή του με οξύ ένστικτο και ανυποχώρητη αγωνιστικότητα. Η εμφάνισή του είναι λεπτή, αριστοκρατική, με αυτιά όρθια που εξέχουν στο πλάι και τρίχωμα πυκνό και κοντό. Το χρώμα του ποικίλλει από το μαύρο ως το ωχρό μελί και το ραβδωτό.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

Λακωνικός κύνας με περιλαίμιο σε ελληνικό ερυθρόμορφο αγγείο του 5ου αι. π.Χ. Βερολίνο, Αρχαιολογικό Μουσείο

Χαρακτηρίζεται από την σχολαστική καθαριότητά του (γλείφει όλο το τρίχωμα του όπως κάνει ο γάτος) ενώ δεν γαβγίζει. Έχει ύψος 40-43 cm, βάρος 10-11 κιλά, αυτιά όρθια, ουρά με ένα ή δύο δακτυλίδια. Κοντό τρίχωμα λευκό ως υπόξανθο, λευκό μέχρι και μαύρο, καστανό και τρίχρωμο (μαύρο κοκκινωπό και λευκό). Έχει εξαιρετική απόδοση στο κυνήγι. Ακολουθεί με αξιοθαύμαστη ακρίβεια και σιωπή τα ίχνη του όποιου θηράματος (αντιλόπης, λαγού), κυνηγά και το πουλιά και είναι άριστος και αξιόπαινος θηραματοφόρος. Ειδιοποιεί τον κυνηγό με την συμπεριφορά του χωρίς να γαβγίζει για την παρουσία θηράματος. Είναι επίσης πολύ καλό σκυλί σε ζητήματα συντροφιάς, όχι μόνο γιατί είναι σκυλί πολύ καθαρό, αλλά και έξυπνο, προσεκτικό, ζωηρό και εύθυμο. Έχει παρατηρηθεί ότι γίνεται μεγάλος και πολύ καλός φίλος των παιδιών, καθώς και αφοσιώνεται στον κύριο του και στο σπίτι.

Ο επί χιλιάδες χρόνια εγκλιματισμός του στη γενέτειρα του την Κρήτη, σε συνδυασμό με τις άριστες οσφρητικές του ικανότητες, τη μεγάλη αντίληψη και την ελαφριά αλλά ισχυρή κατασκευή του, του δίνουν τη δυνατότητα να κυνηγάει αποτελεσματικά, σε κάθε εποχή, αλλά και όλες τις ώρες της ημέρας, κάτω από αντίξοες για την ιχνηλασία συνθήκες,

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

όπως πολύ υψηλές θερμοκρασίες, αραιή βλάστηση, ξηρό έδαφος, ισχυρούς ανέμους, κ.τ.λ..

Συνήθειες του Κρητικού Ιχνηλάτη

Εργάζεται μόνος του ή ομαδικά, πάντα σε απόλυτη συνεργασία με τον κυναγωγό του. Είναι πάρα πολύ γρήγορο σκυλί. Είναι χαρακτηριστικό ότι αναπτύσσει ταχύτητα διπλάσια από τα υπόλοιπα κυνηγόσκυλα και φτάνει ή προσπερνάει κάποιες φορές την ταχύτητα του λαγού.

Η Κρητική Λαγωνίκα αποτελεί ίσως το καλύτερο κυνηγόσκυλο, έχοντας μάλιστα ένα μοναδικό τρόπο στην εύρεση και το κυνήγι του θηράματος του, του λαγού. Ακολουθεί δηλαδή τα ίχνη σιωπηλά αλλά με γρήγορο ρυθμό και ξεχωριστό στυλ, βγάζοντας φωνή μόνο κατά τη διάρκεια της καταδίωξης, η οποία είναι λεπτή, θρηνώδης και χαμηλής έντασης. Δεν γαβγίζει καθόλου στον ντορό, όμως αντί γι' αυτό χρησιμοποιεί τη «γλώσσα του σώματος» για να δείξει στον κυνηγό τις εναλλαγές των σταδίων της έρευνας. Τα σήματα αυτών των εναλλαγών δίνονται στον κυνηγό κυρίως με το κούνημα της ουράς, τον τρόπο και την ταχύτητα της κίνησης, όπως επίσης και τη θέση των αυτιών, ή την αλλαγή της έκφρασης του προσώπου, που ανάλογα μεταφράζονται σε διστακτικότητα, επιμονή, αγωνία, ενθουσιασμό, ανυπομονησία ευχαρίστηση, κτλ.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

Αναπτύχθηκε και χρησιμοποιήθηκε ως σκύλος “γενικών καθηκόντων” αφού ήταν φύλακας του σπιτιού, της περιουσίας και των οικείων του, εξαιρετικός φίλος που αγαπάει την οικογενειακή ζωή και τα παιδιά, συνοδός και προστάτης κοπαδιών αλλά και αυτάρκης κυνηγός. Πριν από τα όπλα, τα δίχτυα και τα γεράκια, μπορούσε να εντοπίζει, να ακολουθεί, να ξεφωλιάζει, να συλλαμβάνει και να παραδίδει ακέραιη και ανέπαφη την λεία του στον ιδιοκτήτη του..!

Δυσκολίες στην επιβίωση της Κρητικής Λαγωνίκας

Αν και οι βοσκοί συντήρησαν για τουλάχιστον 4.000 χρόνια τον κρητικό σκύλο, λίγο έλειψε να τον εξολοθρεύσουν μέσα σε λίγα χρόνια...Η αντίστροφη μέτρηση ξεκίνησε με τις μαζικές εισαγωγές σκύλων στην Κρήτη. Μόλις οι Κρητικοί είδαν τους ψηλόσωμους επιβλητικούς ξενόφερτους σκύλους, λησμόνησαν τον ακούραστο ντόπιο σύντροφό τους... Τί κι αν ο κρητικός σκύλος ήταν απόλυτα προσαρμοσμένος στο περιβάλλον, υπάκουος, λιτοδίαιτος και ανθεκτικός. Τί και αν ήταν δίπλα τους τα μαύρα χρόνια των διωγμών και των κατακτητών. Τί και αν ήταν ιδανικός στο κυνήγι. Τί και αν οι μεγαλόσωμοι και μακρύτριχοι ευρωπαϊκοί σκύλοι δεν μπορούσαν να υποφέρουν τα κακοτράχαλα βουνά και τις υψηλές θερμοκρασίες... Μέσα σε λίγα χρόνια η Κρήτη βρέθηκε να φιλοξενεί όλες τις ράτσες του κόσμου, αλλά έχασε την δική της.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

Με την διάσωσή του πρωτασχολήθηκε ο καθηγητής Σπύρος Μαρινάτος, ο οποίος είχε προτείνει ήδη από το 1933 την ίδρυση σωματείου για την προστασία και ανάπτυξη της αρχαιότατης αυτής φυλής. Το 1990 δημιουργήθηκε ο Παγκρήτιος Σύνδεσμος Προστασίας και Διάσωσης της Ιθαγενούς Πανίδας (ΠΑΣΥΠΔΙΠ). Στην συνέχεια συστάθηκαν δύο σύλλογοι για την προστασία του κρητικού κυνηγόσκυλου και του κρητικού αλόγου, αντίστοιχα. Με την ένωσή τους, δημιουργήθηκε ο “Όμιλος Φίλων Κρητικού Ιχνηλάτη” που εδρεύει στο Ηράκλειο της Κρήτης.

Οι λόγοι που συνέτειναν στην επιβίωση της ντόπιας αυτής φυλής κυνηγόσκυλων είναι οι παρακάτω :

1. Η νησιώτικη απομόνωση, η οποία τον κράτησε μακριά από τον υβριδισμό με άλλες φυλές, ειδικά ποιμενικών και σκυλιών φύλαξης τα οποία εισήχθησαν στην Κρήτη μετά το 1940.
2. Η συνήθεια των Κρητικών να μην μιλούνε για τα “μυστικά της δουλειάς”. ακόμα και όταν θέλουν να επαινέσουν κάτι, το δυσφημίζουν για να μην το ματιάσουν. Με τον τρόπο αυτόν η κρητικός ιχνηλάτης

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»

έμεινε σχεδόν άγνωστος και χωρίς ενδιαφέρον για τους μη Κρητικούς, ακόμη και για τους ντόπιους που ζούσαν στις μεγάλες πόλεις.

3. Η ικανότητά του στο κυνήγι αλλά και στην φύλαξη τον έκαναν αχώριστο σύντροφο των κτηνοτρόφων αλλά και των λοιπών ορεσίβιων αγροτών και κυνηγών. Τον χρησιμοποιούσαν, λοιπόν, για να τρέφονται με θηράματα, τα οποία μπορούσε εύκολα να ανακαλύψει στα δύσβατα κρητικά βουνά, αλλά και να ειδοποιεί σε περίπτωση παρουσίας εμφάνισης ανεπιθύμητων επισκεπτών ή κλεπτών, ειδικά την περίοδο της κρητικής ιστορίας που η ζωοκλοπή ήταν τρόπος ζωής για κάποιους ντόπιους.

4. Εξαιτίας της εξαιρετικής του κυνηγετικής δεινότητας, προπάντων οι κτηνοτρόφοι αλλά και οι κυνηγοί ιδιοκτήτες, δεν τον ζευγάρωναν εύκολα με άλλες φυλές παρά μόνο με παρόμοια σκυλιά και μάλιστα μόνο από “καλά αίματα”. Χαρακτηριστική είναι και η κρητική παροιμία : «ο άντρας να ‘ν’ από γενιά κ’ η σκύλα ‘πο μιτάτο».

5. Φυλή με μικρές διατροφικές ανάγκες, δεν ήταν μεγάλο βάρος στον ιδιοκτήτη του, ιδιαίτερα σε δύσκολες περιόδους. Μπορεί και τρέφεται με χόρτα, άγρια φρούτα, ακρίδες, νεκρά ζώα αλλά και σαύρες. Είναι ένας λόγος που δικαιολογεί την συνήθεια των ιδιοκτητών να μην δίνουν (λαθεμένα βεβαίως) και πολλή σημασία στα σκυλιά τους.

6. Τελευταίος (και υποκειμενικός !) λόγος είναι η προσωπική σχέση των Κρητικών με τα σκληροτράχηλα αλλά και περήφανα σκυλιά τους, αφού μεγάλωσαν γενιές επί γενεών με συντροφιά σκυλιά όλο λεβεντιά και χάρη.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ
Πρόγραμμα : «Θησαυροί της κρητικής γης»
